

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор _____ проф. І. Я. Коцан

« _____ » _____ 2017 року

Пояснювальна записка до складання програми навчальної дисципліни

I. Загальні засади

Організація навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки базується на принципах достатності наукового, пізнавального, інформаційного та методичного забезпечення, що надає можливості для самостійного творчого опанування і осмислення знань та прояву творчої й дослідницької ініціативи студентами.

Важливим аспектами інтеграційних процесів, що відбуваються у європейському освітньому просторі, є введення двоступеневої системи навчання і запровадження інноваційних освітніх технологій. Однією з таких технологій є кредитно-трансферна система організації навчального процесу. Принцип навчання полягає в тому, що навчальний матеріал кожної дисципліни, відповідно до його обсягу та змісту, поділяється на окремі компоненти, які також структуруються відповідно до мети та завдання навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни поділяється на змістові модулі й передбачає організацію засвоєння знань за програмою, що складається з логічно завершених навчальних елементів.

Порядок та обсяг вивчення навчальних дисциплін визначається навчальним планом. На його основі розробляється робочий навчальний план. Індивідуальна траєкторія навчання студента регулюється його індивідуальним навчальним планом.

II. Основні терміни та визначення

Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС) – це система, розроблена для забезпечення єдиного загальноєвропейського підходу до оцінювання та порівняння навчальних досягнень студентів (слухачів та курсантів), що навчаються в різних вищих навчальних закладах, та їхнього академічного визнання. ЄКТС орієнтована на особу, що навчається, система накопичення і трансферу кредитів, яка ґрунтується на прозорості результатів навчання і навчального процесу. Її метою є сприяння плануванню та оцінюванню окремих навчальних модулів, визнанню та підтвердженню кваліфікацій, а також мобільності студентів.

Модуль – задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчальної діяльності студента.

Змістовий модуль – система навчальних елементів навчальної дисципліни, що засвоюються за допомогою відповідних методів навчання. Змістові модулі нормативних навчальних дисциплін гуманітарного, соціально-економічного та

природничо-наукового циклів при підготовці студентів на споріднених спеціальностях повинні бути уніфікованими. Змістовий модуль є логічно завершеною частиною теоретичного та практичного навчального матеріалу з дисципліни і містить у собі, як правило, декілька лекційних тем, практичних (семінарських) занять, лабораторних робіт, розрахункових завдань і т.д. Назву змістового модуля доцільно формулювати як окрему тему навчальної дисципліни. Кількість змістових модулів з дисципліни визначає науково-педагогічний працівник, який відповідає за її викладання, і затверджує кафедра.

Навчальний елемент – автономний навчальний матеріал, призначений для засвоєння елементарної одиниці знання або уміння, який використовується для самонавчання або навчання під керівництвом викладача. Навчальні елементи групуються в змістові модулі, що є основними структурними одиницями навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна – система змістових модулів, об'єднаних за змістом освіти, передбачених для засвоєння студентом. Навчальна дисципліна може складатися із декількох залікових кредитів, кількість яких визначається змістом та формами організації навчального процесу.

Заліковий кредит – це завершена задокументована частина (навчальної дисципліни, курсового проектування, практики тощо) навчання студента, що підлягає обов'язковому оцінюванню та зарахуванню (залік або екзамен). Заліковий кредит складається із модулів, кожний з яких, у свою чергу, складається зі змістових модулів.

Кредит – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження (трудомісткості навчання) студента при вивченні окремої дисципліни навчального плану. Він передбачає всі види навчальної діяльності студента: лекції, практичні (семінарські) заняття, лабораторні роботи, консультації, індивідуальну та самостійну роботи, курсове проектування, поточний та підсумковий контролю (екзамени, заліки, тестування), навчальні і виробничі практики чи інші види діяльності. Таким чином, кредит базується на повному навантаженні студента і не обмежується лише аудиторними годинами. Ціна кредиту становить 30 академічних годин. Кількість кредитів навчальної дисципліни визначається діленням загального обсягу годин з навчальної дисципліни на ціну кредиту (з округленням до 0,5 кредиту).

Програма навчальної дисципліни є складником стандартів вищої освіти вищих навчальних закладів і визначає місце кожної дисципліни в системі підготовки спеціалістів, мету її вивчення, зміст навчального матеріалу, основні форми організації навчання та методи контролю. Вона фіксує конкретний зміст освіти і зміст навчання з окремої навчальної дисципліни. В межах програми навчальної дисципліни відбувається деталізація цілей навчання, відповідно до яких формується структура і зміст навчальної дисципліни, визначаються взаємозв'язки між дисциплінами. Програма є нормативним документом Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, що розробляється викладачем, який читає дисципліну, на основі освітньо-професійної програми відповідно до навчального плану. Програма навчальної дисципліни затверджується кафедрою, науково-методичною комісією факультету та

науково-методичною радою університету, погоджується проректором з науково-педагогічної і навчальної роботи та рекрутації. За умови зміни навчального плану програма навчальної дисципліни перезатверджується науково-методичною радою університету, в іншому випадку – кафедрою.

Нижче наведено зразок титульної та інформаційної сторінки, а також шаблон документа.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
та рекрутації

доц. Громик Ю. В. _____

Протокол № __ від _____ 202__ р.

ПРОГРАМА
(нормативної / вибіркової) навчальної дисципліни

_____
(назва дисципліни)

підготовки _____
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

*(Програма навчальної дисципліни складається
для денної і заочної форм навчання одна)*

Луцьк – 20__

Програма навчальної дисципліни «НАЗВА» підготовки _____ (назва освітнього ступеня), галузі знань _____ (шифр і назва галузі знань), спеціальності _____ (назва спеціальності), за освітньо-професійною програмою _____ (назва освітньо-професійної програми)

Розробник: (вказати автора (ів), посаду, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: (вказати рецензента, його посаду, науковий ступінь, вчене звання)

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри

протокол № ____ від _____ 202_ р.

Завідувач кафедри: _____ (підпис) (_____) (прізвище, ініціали.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету _____

протокол № ____ від _____ 202_ р.

Голова науково-методичної

комісії факультету _____ (підпис) (_____) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Прізвище, ініціали., 202_ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання		Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів ___/___		Рік навчання _____
		Семестр __ -ий __
		Лекції ___ год.
ІНДЗ: є/немає		Практичні (семінарські) __ год.
		Лабораторні ___ год.
		Індивідуальні ___ год.
	Самостійна робота ___ год.	
	Консультації ___ год.	
	Форма контролю: залік/екзамен	

У програмі дисципліни для денної і заочної форм навчання повинні бути окремі таблиці

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Короткий виклад змісту навчального курсу, який дозволяє робити висновки про доцільність його вивчення, призначення, направленість.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна може складатись з одного або кількох змістових модулів. Кількість змістових модулів визначається метою та змістом програми і не повинна перевищувати кількості кредитів, передбачених навчальним планом на вивчення дисципліни протягом семестру.

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Назва модуля					

Тема 1.		2	2	6	
Тема 2.		2	2	5	
Тема 3.		2	2	5	
Разом за модулем 1	30	6	6	16	2
Змістовий модуль 2. Назва модуля					
Тема 4.		2		5	
Тема 5.			2	5	
Тема 6.			2	5	
Тема 7.		2		5	
Тема 8.		2		6	
Разом за модулем 2	38	6	4	26	2
Всього годин:	68	12	10	42	4

У програмі дисципліни для денної і заочної форм навчання повинні бути окремі таблиці

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

У розділах **5** та **6** програми навчальної дисципліни зазначається тип ІНДЗ, форма, види самостійних завдань та загальні вимоги до їх виконання. Заплановані види робіт повинні мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер. Завдання виконуються на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних, практичних (семінарських, лабораторних занять), охоплюють декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розділ повинен містити чітку інформацію щодо форм організації поточного та підсумкового контролю знань студентів, розподіл балів за видами робіт, шкалу та критерії оцінювання.

У цьому розділі вказуються принципи визначення рейтингової оцінки за 100-бальною шкалою. Розподіл балів між окремими модулями здійснюється залежно від питомої ваги модуля в заліковому кредиті. Формою підсумкового контролю знань студентів є модульна контрольна робота (МКР) або екзамен. Кількість МКР не повинна перевищувати кількості змістових модулів.

У цьому розділі також необхідно вказати критерії та розподіл балів за поточне (максимум 40 балів) і підсумкове (максимум 60 балів) оцінювання, а також форми проведення МКР (письмова, тестування, комп'ютерне тестування). Розподіл балів залежить від структури залікового кредиту.

Приклад 1.

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає

виконання ІНДЗ (табл. 3). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 3

Поточний контроль (мах = 40 балів)						Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3			
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	10	20	40	100
5	5	4	6	5	5				

Приклад 2.

Дисципліна складається з трьох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 4

Поточний контроль (мах = 40 балів)							Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1							Модуль 2				
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		МКР 1	МКР 2	МКР 3	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	10	40	10	100
5	5	5	5	5	5	5	5				

У випадку коли навчальним планом спеціальності передбачено підготовку та захист курсової роботи (проекту) з дисципліни, то розподіл балів здійснюється за зразком, наведеним у табл. 5.

Таблиця 5

Зміст роботи	Оформлення роботи	Захист роботи	Загальна кількість балів
до 50	до 20	до 30	100

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку

90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання та форма проведення іспиту повинні бути визначені у програмі дисципліни.

Якщо формою підсумкового семестрового контролю є залік і у випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

Порядок проведення заліку повинні бути визначені у програмі дисципліни. Питання, завдання заліку зазначати у програмі дисципліни не обов'язково.